תצעק ותיסע!

מאת: יעקב הרצברג
נובמבר 13, 2019

לא סתם התפרסמו ספרים רבים על אחת העצות המפורסמות של רבי נחמן מברסלב, זו שמשנה לנו את החיים ומסדרת אותם על הצד הטוב ביותר!

העצה, שהיא אולי המפורסמת ביותר בברסלב, היא – ההתבודדות. וזו באמת עצה פשוטה שאפשר לקיים אותה בתמימות בכל מדרגה שהאדם נמצא בה. אך יחד עם זאת, רבים מתחבטים ושואלים עליה שאלות רבות, למשל: איך מתבודדים ואיך מפיקים את המירב מהעצה הזו? מתי להתבודד? כמה? על מה לדבר? וכן הלאה. היא גם נושאת איתה הרבה חלישות הדעת, פחד, קושי ועוד. למה? בגלל חשיבותה העליונה, כפי שאמר רבי נחמן מברסלב – "התבודדות היא מעלה עליונה מן הכל"! לכן יש עליה גם המון מניעות לקיימה למרות שהיא באמת פשוטה בתכלית ושווה לכל נפש, אפילו קרוא וכתוב לא צריכים לדעת בשביל לקיים אותה…

לא סתם התפרסמו ספרים רבים ועצות רבות שנועדו להדריך אותנו כיצד להתבודד. אבל הטוב ביותר, כמו תמיד, הוא לקרוא את הלשונות של רבי נחמן בעצמו, החל מהמקום בו זה מוזכר בצורה הישירה ביותר בליקוטי

מוה"רן חלק ב ' תורה כ ה", דרך התורות בהן ההתבודדות מוצגת כדרך מסוימת לעבודת השם, כגון תורה נ ב" (בחלק א') – הנעור בלילה – שהיא עבודה מאוד רצינית על ביטול תאוות ומידות רעות, תורה נ ד" (שם) – לחפש הרוח הטובה בחצות לילה, תורה ל ד" (שם) – למצוא את הנקודה השייכת לליבו בינו לבין עצמו וכן הלאה. הרבה מהמאמרים מרוכזים בספר השתפכות הנפש, בתוספת מאמרים מליקוטי הלכות ושיחות בעל פה, ושם בוודאי ימצא הצמא מרווה לצימאונו. וגם אנו בלא כלום לא נפטור ונביא מעט מהעולה בקולמוס.

גם זה יכול לעניין אתכם:

כבד לכם ? תרצו !

שיחת חברים

להחזיק את המקל בשני הקצוות

לעבור את הגשר הצר

עולם הפוך ראיתי

תשכחו מהכל ותתחילו מחדש

להתבודד על ההתבודדות

אחת העצות של רבי נחמן להתבודדות ולקשיים שהאדם נתקל בבואו לקיימה, היא לעשות התבודדות על נקודה זו, כלומר כאשר נתקלים בבלבול ובקושי שיש על ההתבודדות, יש לעשות על זה התבודדות ולבקש מבורא עולם שיקרב אותנו וייתן לנו דיבורים, שיראה לנו את הדרך איך להתבודד וכן הלאה, כל אחד ועניינו בפרטיות. אציין שזה לא דבר נדיר לעשות התבודדות מהסוג הזה כי פעמים רבות מבקשים מהקב"ה עזרה בהתבודדות.

עצה נוספת היא לבקש מבורא עולם שייתן בפינו אמתלאות וניצוחים לנצח אותו כביכול, ו"לשכנע" אותו לקרב אותנו, וכמו שאומר רבי נחמן:

“שיר מזמור למנצח” – ‘זמרו למי שמנצחין אותו ושמח’ (פסחים קיט). כי כשמדבר לפני הקדוש ברוך הוא ומפרש שיחתו בטענות ובקשות, רוצה לנצח את הקדוש ברוך הוא כביכול, והשם יתברך יש לו תענוג מזה. על

כן שולח לו דיבורים שיוכל לנצח אותו כביכול , כדי לקבל התענוג . כי בלא זה בוודאי לא היה אפשר לבשר ודם לנצח את הקדוש ברוך הוא , אך השם יתברך עצמו שולח ומזמין לו דיבורים וטענות לנצח אותו כנ ”ל (ליקוטי מוהר ”ן קכ ”ד).

רבי נחמן מציין שהאדם לפעמים לא יכול לפתוח את פיו כלל , אזי העצה היא שיתאנח על כך (חיי מוהר ”ן תקי ”א), או שיתבייש ויעשה מעניין זה בעצמו תפילה , שיאמר לבורא עולם – “ראה את מצבי שיש לי כל כך הרבה חסרונות וכל כך הרבה מה לבקש ואיני יכול לפתוח פי …” וכן הלאה, כפי מובא בתורה ק ”ח בליקוטי מוהר ”ן .

החיים מביאים בכנפיהם אתגרים לא מעטים , קשיים , התמודדויות ודילמות שאת הפתרון היחיד , כוחות והיכולות אנחנו יכולים להשיג בעזרת המעלה העליונה מן הכל – התפילה האישית , העצה האדירה שרבי נחמן נותן לנו …

תפילה המביאה לקיום התורה

ישנה גם עצה להתפלל על פי מאמר שלמדנו , או כשקוראים בספר כלשהו הנהגה ואנו מבקשים לזכות לקיימה , על זה אמר רבי נחמן שתפילה כזו מעלה שעשועים נפלאים למעלה , ורבי נתן מאריך בליקוטי הלכות (ראש חודש ה ’) ומגלה לנו שזה עיקר התפילה , ושהיא אפילו גבוהה יותר מלימוד תורה מכיוון שתפילה זו היא קיום התורה וזו כל תכלית הלימוד , כמו שאמרו חז ”ל – גדול תלמוד המביא לידי מעשה .

זו נקודה שחשוב להדגיש אותה – שההתבודדות צריכה להיות כרוכה היטב בתוצאות וצעדים מעשיים , כמו שנרמז במה שכתוב בקריעת ים סוף – “מה תצעק אלי , דבר אל בני ישראל ויסעו .” אחרי שצועקים , צריכים פשוט “לנסוע ” ולעשות מעשים . אין להפוך את ההתבודדות לסוג של בטלנות ולומר “אני רק אתבודד ולא אעשה שום השתדלות ,” התבודדות כזו יכולה להוביל לדמיונות והיא בדרך כלל אינה לפי מדרגת האדם . גם כאשר מתייעצים עם בורא עולם בהתבודדות ומבקשים שיאיר לנו מה ללמוד , באיזה ספר , איפה וכיוצא בזה עניינים של עבודת השם , לא טוב להשאיר את זה מופשט כל כך ולחכות דווקא ל “הארה ”, משמים , אלא צריכים ליישב את הדעת בצורה מעשית וגם להתייעץ עם מי שמבין ויודע לכוון אותנו לסדר הלימוד ועבודת השם המצויה לאנשים כערכנו , וכאשר ההשתדלות הפשוטה כרוכה בתפילה וצעקה אז בוודאי הקב ”ה יוליך אותנו בדרך הטוב והישר .

נקודה זו נכונה באופן כללי לכל דבר ולא רק לעניין ההתבודדות ! כי הדרך הנכונה היא דרך הממוצע, כמובא ברמב”ם. לכן גם בעניין בקשת עצה והכוונה משמים יש להתפלל, אבל לא שזה יבטל את ההשתדלות הפשוטה שמונחת לנו ממש לנגד עינינו. וכמו שסיפר אדם אחד, שהוא ישב בסוכה עם חברו שבדיוק התחזק והתקרב לאיש אחד מברסלב שהדגיש בפניו את עניין התפילה וההתבודדות. ובזמן שישבנו שם בסוכה החלה דופן אחת של הסוכה להתנדנד ברוח ולדפוק ולהרעיש בצורה מציקה מאוד, והחבר – החסיד ברסלב הטרי שלמד שצריכים להתפלל על כל דבר – התחיל להתבודד ולבקש מבורא עולם שזה יפסיק, ואילו חברו פשוט לקחת פטיש ומסמר וחיבר ברגע אחד את הדופן למקומה והכל בא על מקומו בשלום…

התבודדות היא מעלה עליונה מן הכל ! לכו על זה עם כל הכוח ! שימו לנגד עיניכם את המטרה היומית הזו, ואל תיתנו לשום דבר להפריע לכם בדרך !…

אל תהיו “שליימזל” !

הכרתי יהודי חסיד ברסלב שלא היה אברך כולל, אלא עבד לפרנסתו וקבע עתים לתורה. במשך תקופה מסוימת הוא עסק בתחזוקה ועבד קשה מאוד. יום אחד, כשיצא לנו לשוחח, הוא סיפר לי שעזב את מקום העבודה הזה בגלל הקושי שבו. שאלתי אותו מה יעשה עכשיו ? מניין יתפרנס ? תשובתו הייתה אמיתית וישירה – הוא לא ענה תשובה בסגנון מופשט כמו “ה' מפרנס”, אלא אמר לי בתמימות שיש לו ביטחון בבורא עולם שימצא

עבודה אחרת טובה יותר! כלומר, הוא לא הפגין ביטחון שלמעלה
ממדרגתו לומר ש"ה' יפרנס אותו בדרך נס", אלא גילה ביטחון אמיתי
השייך לו, שימצא עבודה טובה. לעניות דעתי, זהו בהחלט ביטחון
מהמובחר שבביטחונות, כי על פי רוב אדם שאומר שהוא בוטח בקב ה"
שייתן לו פרנסה בלי שום השתדלות, אם לא מדובר בבעל מדרגה ואדם
השקוע באמת רובו ככולו בלימוד התורה, זה סתם תירוץ על חוסר
הביטחון שלו, שאינו מאמין בעצמו שהוא יכול לעשות משהו ולהתפרנס
מזה...

ומהי נקודת התכל ס'? שעיקר התפילה, האמונה והביטחון – הם לגבי
פעולות שאנו צריכים לעשות בעולם המעשה. אבל על פי רוב, אצל אנשים
רגילים שאינם בעלי מדרגה, כשמדברים על תפילה אמונה וביטחון בצורה
שלא מתלבשת על מעשה ובחירה, זו פשוט אזלת יד ועצלות המוגדרת
בדברי רבי נחמן כהנהגה של "שליימזל".

תפילה על קיום העצה, לא על ביטולה

סיפר לי חבר: "כשהתקרבתי לברסלב, הורו לי להתבודד כל יום ולבקש
שעה שלמה על שמחה. אני בתומי, הלכתי והתפללתי כל יום שעה שלמה:
'תן לי שמחה' וציפיתי כל הזמן שבכוח התפילה, פשוט, השמחה תתחיל
לזרום בליבי, מה שלא קרה כלל ואפילו ההיפך, רק הרגשתי כל הזמן
יותר ויותר גרוע... אני לא יודע איך שרדתי את התקופה הזו" הוסיף
חברי בדרך אגב. "אבל אחרי שנים, למדתי שגם כאשר מתפללים על שמחה
צריכים להיות מכוונים לעצות למעשה איך להגיע לשמחה."

דבריו מקבלים חיזוק ממה שרואים בספרי ברסלב, למרות שרבי נחמן
מדבר המון על שמחה, על פי רוב, הוא מדבר על העצות לשמחה, כמו –
נקודות טובות, מילי דשטותא וכן הלאה, ולא מכוון אותנו אך ורק
להתפלל על זה. בוודאי שבהכוונה הכללית להתפלל על כל דבר נכלל גם
עניין התפילה על שמחה, אך לא באופן של ריבוי אורות, שכביכול, אני
רק אתפלל על זה והדבר יקרה. אלא, העיקר זה העצות למעשה, והתפילה
היא עצה כללית המביאה אותנו לקיום העצות למעשה ובוודאי שלא מבטלת
אותם!

אחרי הדברים שנאמרו לעיל, אחזור ואציין שהתפילה היא דבר עוצמתי
מאוד ובוודאי שיש בכוחה לשנות את הטבע! אלא שההתבודדות היא עניין
אישי וכל אחד צריך להכיר את עצמו ולהיות "עם היד על הדופק",
להרגיש את ההשפעה של הדברים עליו ולהיות עדין וקשוב למקומו

ומצבו, יכולתו וכוחותיו, ולמצוא את הדרך האישית שלו בהתבודדות. וכאמור, ככל שילמד יותר את דברי רבי נחמן ורבי נתן כלשונם, הדבר יהיה יותר מבורר ומדויק. חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים להשם!